

**Radikalt udspil om
Forebyggelse og bekæmpelse af æreskriminalitet**

- **Kriminalisering af tvangsægteskaber**
- **Skærpet handlings- og indberetningspligt for alle offentlige myndigheder**
- **Socialt rejsehold for æreskriminalitet**
- **Internationalt forskningsprojekt om effektive redskaber**

**Integrationsordfører Morten Østergaard
Det Radikale Venstre, 2007**

Radikalt udspil om forebyggelse og bekæmpelse af æreskriminalitet

Det Radikale Venstre er stærkt optaget af at forebygge, bekæmpe og i yderste konsekvens straffe æreskriminalitet. Ligeledes er vi optagede af ikke, at de unge som fanges i såkaldte generationskonflikter, har adgang til kvalificeret rådgivning og konkret hjælp i deres ulykkelige situation.

En række sager i de seneste år har demonstreret, at de relevante myndigheder ikke i tilstrækkelig grad er gearede til denne type af konflikter. Desværre også i enkelte tilfælde med meget tragiske konsekvenser.

Derfor præsenterer Det Radikale Venstre nu et udspil, som hvis det gennemføres vil føre til den nødvendige opgradering af de relevante offentlige myndigheder, og sikre et kvalificeret, nationalt beredskab, der kan træde til, når situationen eskalerer ud over lokale kompetencer.

Forslagene tager afsæt i 2 grundforudsætninger:

1) Vi har tillid til, at alle relevante offentlige instanser og deres medarbejdere ønsker at hjælpe de unge bedste muligt. En utilstrækkelig indsats bunder derfor i manglende kvalifikationer, og ikke mindst manglende adgang til relevant back-up og supervision.

2) Vi opfatter integrationspolitikken som det bedste redskab til bekæmpelse af æreskriminalitet. Der er ikke baggrund for at antage at en restriktiv udlændingepolitik hjælper de unge, der havner i generationskonflikter. Endvidere er der tilsyneladende en sammenhæng mellem social status og æreskriminalitet. Således er der en klar tendens til at familier med sociale problemer, lav indkomst og en generel dårlig integration i højere grad rammes af generationskonflikter. Også derfor er integrationsindsatsen både konkret og generelt det bedste redskab til bekæmpelse af æreskriminalitet.

Vi skelner mellem:

Alvorlige generationskonflikter: som er familiekonflikter, hvor forskellige generationers divergerende adfærdsforventninger har en så alvorlig karakter, at det kan føre til tvang og overgreb.

Og

Æreskriminalitet: som er kriminalitet med afsæt i generationskonflikter. Her følger vi SFI: *"Æresrelateret vold betegner forskellige typer vold, herunder drab, hvor "ære" i betydningen af selvværd og omdømme anvendes som rationale af de implicerede i volden. Ære er i relation til vold ofte relateret til kollektivet, specifikt til den udvidede familie.¹"*

De radikale forslag er:

- Kriminalisering af medvirken til tvangsægteskaber i straffeloven
- Skærpet handlings- og indberetningspligt for alle offentlige myndigheder
- Socialt rejsehold for æreskriminalitet
- Internationalt forskningsprojekt om effektive redskaber

Disse uddybes nedenfor.

Initiativerne vil hovedsagligt søges finansieret via SATS-puljen, når denne udmøntes i det kommende år.

Som baggrundsmateriale indgår et resumé af SFIs undersøgelse af "Indsatser mod æresrelateret vold" fra 2006 og Socialministerens svar på spørgsmål 312 fra Folketinget. Disse findes på de bageste sider.

Yderligere oplysninger: Integrationsordfører Morten Østergaard, tlf. 3337 4718

¹ Jensen m.fl.: "Indsatser mod æresrelateret vold" SFI 2006, 06:23. , s. 45.

1. Kriminalisering af tvangsægteskaber

Det Radikale Venstre vil genfremsætte sit forslag om kriminalisering af tvangsægteskaber i denne folketingsssamling. Efter forslaget skal der indsættes en særlig paragraf i straffeloven, som kriminaliserer medvirken til tvangsægteskaber. Således vil pårørende kunne straffes for deres medvirken til et tvangsægteskab, også selvom forbrydelsen ikke fik samme fatale konsekvenser, som i Ghazala Khan-sagen.

Endvidere vil en straffelovsparagraf kunne hjælpe unge, der vil kunne bruge paragraffen som et værn mod pres fra pårørende, der ønsker dem tvangsgift.

Men for Det Radikale Venstre er det helt centralt at indsatsen for forebyggelse opprioriteres. Derfor foreslår vi tre konkrete tiltag, der vil styrke kampen mod æreskriminalitet på et langt tidligere stadie end hidtil.

2. Skærpet handlings- og indberetningspligt for alle offentlige myndigheder

Offentlige myndigheder der kommer i berøring med alvorlige generationskonflikter og potentiel æreskriminalitet, skal have indskærpet deres pligt til at handle. Der skal udvikles et beredskab i form af en kort vejledning (Pixie-bog om generationskonflikter), der skitserer hvilke handlingsmuligheder de pågældende har, fra henvisning til frivillige eller offentlige rådgivningscentre, politianmeldelse eller hidkaldelse af Det Nationale Kriseberedskab for Alvorlige Generationskonflikter (se nedenfor). Ligeledes har myndighederne pligt til at sikre, at der sker en opfølgning på sagen, således at der skabes vished om, at det potentielle offer er i kontakt med relevant assistance.

Hver gang vejledningen anvendes, skal sagen indberettes til det nationale kriseberebdskab. Således vil udviklingen i alvorlige generationskonflikter kunne overvåges, og der vil være basis for at sætte ind på steder og i grupper, hvor denne type konflikter er særlig udbredt.

Vi kan ikke længere acceptere at offentlige myndigheder i afmagt blot ser til, mens de alvorlige generationskonflikter raser og måske udvikler sig til decideret æreskriminalitet. Det gælder Politiet, de sociale myndigheder og skolevæserne. Det gælder også Udlændingesservice, som i en række tilfælde efter fortrolige henvendelser fra et offer for æreskriminalitet har givet afslag på familiesammenføring uden at foretage sig yderligere, og uden at drage omsorg for de unges ve og vel efterfølgende. Derfor er det heller ikke tilstrækkeligt, at Politiet på baggrund af Gazala Khan sagens tragiske forløb, nu vil rydde op i egne rækker. Indsatsen skal gå på tværs af alle offentlige myndigheder.

3. Et Nationalt Kriseberedskab for Alvorlige Generationskonflikter – socialt rejsehold for æreskriminalitet

Heldigvis er det relativt sjældent, at de offentlige myndigheder kommer i kontakt med æreskriminalitet og alvorlige generationskonflikter. Visse steder, som fx København, har man dog oparbejdet en stor ekspertise i at hjælpe ofrene. Måske gennem familiemægling, måske gennem hjælp til at starte et nyt liv væk fra familien. Det afhænger helt af den konkrete situation, hvilke redskaber der skal anvendes. Og det kræver stor erfaring og indsigt at vurdere, hvad der er relevant hvornår.

Denne viden og erfaring skal stilles til rådighed for alle relevante myndigheder (Soc.mynd, Politi, skolevæsen osv). Det kan ikke forventes at enhver socialrådgiver eller politibetjent besidder kvalifikationerne til at håndtere en alvorlig generationskonflikt.

Derfor skal der oprettes et nationalt kriseberebdskab for generationskonflikter.

Kriseberebds-kabet skal dels fungere som supportcenter for offentlige myndigheder, der kommer i kontakt med alvorlige generationskonflikter – fx gennem telefonrådgivning. Enhver offentlig ansat skal vide at opbakningen i en uvant situation kun er en telefonopringning væk.

Kriseberedskabet skal også kunne fungere som et socialt rejsehold for æreskriminalitet, som kan rykke ud, hvis alle lamper lyser. De skal med kort varsel kunne møde op og assistere direkte i en sag hos de lokale myndigheder. Det er en stærkt kvalificeret opgave at gå ind i en alvorlig generationskonflikt, der er på vej mod at udvikle sig til æreskriminalitet. Derfor skal den relevante hjælp kunne tilføres de lokale myndigheder, som ikke kan forventes at klare den type opgaver, som et led i deres almindelige virke.

Når "rejseholdet" rykker ud skal den lokale medarbejder ikke sættes på sidelinjen. De skal inddrages maksimalt i arbejdet som opkvalificering. Det kræver ressourcer til at frikøbe den pågældende, således at andre sager kan lægges til side, mens indsatsen pågår. Det er afgørende, at et lokalmiljø, der har fået alvorlige generationskonflikter ind på kroppen, udrustes til at kunne tage hånd om og genkende faresignaler fra evt. nye konfliktsituationer.

Kriseberedskabet skal endvidere varetage opgaven med at samle indberetninger om alvorlige generationskonflikter og æreskriminalitet. Og på den baggrund fremlægge en national forebyggelsesstrategi, som med udgangspunkt i indberetninger,

4. Mere viden

Socialforskningsinstituttet forsøgte for nylig at undersøge, hvilke redskaber der er effektfulde i indsatsen mod æresrelateret vold. Konklusionen var, at der i de afsøgte lande var ganske beskeden viden af denne karakter. Der fandtes ikke systematiske evalueringer og ej heller konsistente definitioner.

Der skal derfor afsættes midler til et **internationalt forskningsprojekt**, der har til formål at tilvejebringe en sådan viden om hvilke redskaber, der er de mest effektive i indsatsen mod æresrelateret vold.

Baggrundsbilag til Radikalt udspil om bekæmpelse af æreskriminalitet:

1. Socialforskningsinstituttets nyeste undersøgelse (20.11.2006):

Resumé: Indsatser mod æresrelateret vold

Målet med denne rapport er at beskrive de indsatser og metoder, som anvendes mod æresrelateret vold i seks vesteuropæiske lande: Sverige, Danmark, Holland, Norge, Storbritannien og Frankrig. Rapporten bruger to typer kilder, dels eksisterende forskningsrapporter og evalueringer, dels interview med ressourcepersoner i landene.

Som udgangspunkt var det vores målsætning, at undersøgelsen i størst muligt omfang skulle bygge på eksisterende forskning og evaluering. På baggrund af dette materiale forventede vi at kunne beskrive, hvilke indsatser som virker, og hvilke der ikke gør. Men vores arbejdet med at tilvejebringe netop denne type materiale (fx igennem systematiske litteratursøgninger) viste, at det indtil videre er begrænset, hvad der findes af forskning og evaluering på området. Derfor valgte vi, at supplere med interview af ressourcepersoner i de seks lande. Ressourcepersonerne repræsenterer forskellige dele af den eksisterende indsats, og tæller fx personer inden for politi, ministerier, kvindehjem, og ngo'er, som alle arbejder med æresrelateret vold eller relaterede problemstillinger. På grund af datamaterialets beskaffenhed, er det ikke muligt at drage håndfaste konklusioner, men rapporten kan anskueliggøre feltets *state of the art*, herunder de overordnede perspektiver i indsatsen, og de fremherskende typer af indsatser og metoder. Hvad vurderer fx ressourcepersonerne som vigtigt i den nuværende indsats, og hvor mener de, at indsatsen er mangelfuld?

Æresrelateret vold: Familiens omdømme, netværksjustits og identitet under pres

De initiativer, som vi beskriver i rapporten, har forskellige tilgange til problematikken omkring æresrelateret vold. Nogle ser det som et overordnet, samlet fænomen, som fx tvangsægteskab og andre former for vold rubriceres under. Andre bruger ikke begrebet *æresrelateret vold*, men fokuserer specifikt på delelementer – primært tvangsægteskab, men også omskæring og vold mod kvinder. Netop den forskelligartede tilgang til fænomenet gør, at vi har fundet det nødvendigt at danne os et billede af, hvordan æresrelateret vold er beskrevet i forskningslitteraturen. Her defineres fænomenet som vold, der opstår indenfor nære, familiære relationer. Familiens omdømme spiller en central rolle for, hvorfor volden opstår, bl.a. ud fra forestillinger om, hvorvidt individuelle handlinger kan have en afsmittende effekt på familiens ære. Voldens ofre er ofte kvinder. De, der udfører volden, er familiemedlemmer både lokalt men også transnationalt. Lokale netværk, som familien tilhører eller er påvirket af, initierer ofte æresrelateret vold, fx ved at holde justits med acceptabel og ikke-acceptabel opførsel blandt netværkets medlemmer. Æresrelateret vold opstår især i situationer, som er præget af social forandring, og hvor familiens og det bredere netværks identitet er under pres. Fx når grupper og familier bosætter sig i et andet land.

Rapportens væsentligste pointer

Landestudierne viser som helhed, at indsatser og metoder mod æresrelateret vold særligt fokuserer på *kvinder*. Der er svag men stigende fokus på andre gruppers situation (fx voldsramte mænds). Lande som Holland og Sverige beskriver også homoseksuelle, biseksuelle og transseksuelle mænd som mulige ofre for æresrelateret vold.

De grupper, som indsatserne er rettede imod, har *indvandringsbaggrund* primært med oprindelse i Mellemøsten og Sydasiens.

Den *lovgivningsmæssige indsats* retter sig særligt mod tvangsægteskaber. Tvangsægteskaber ses som et transnationalt fænomen, hvorfor lovgivningen særligt fokuserer på de processer, der vedrører ægteskabssammenføring. At tvangsægteskab ses som et transnationalt fænomen gør også, at dele af indsatsen bliver placeret i de lande, som de unge kommer fra, eller varetages af de myndigheder, som har opsyn med ægteskabssammenføringsprocessen.

Forebyggende indsatser er ofte centreret om at informere (fx via uddeling af brochurer eller filmforevisninger), og at potentielle ofre let kan få fat på hjælp (fx hjælpetelefoner). Herudover viser landestudierne, at flere myndigheder og institutioner arbejder tæt sammen for at opfange potentielle ofre. Brug af nøglepersoner og oparbejdelse af tillid i lokalmiljøet er også vigtig i denne del af indsatsen. For de unge, som bliver udsat for vold indebærer hjælpen ofte et bosted og et kortere eller længere behandlingsforløb.

Eksisterende evalueringer af indsatser understreger, at disse er drevet af et af de følgende perspektiver: enten arbejder man med relationen mellem den unge og dennes familie, eller man fokuserer på den unge som enkeltstående individ. Perspektivet har betydning for, hvilke metoder, som tages i anvendelse. Er indsatsen drevet af et familieorienteret perspektiv, præges metoderne af *mægling*: Den unge er repræsentant for en dysfunktionel familie, og samtale skal få familien til at fungere sammen igen. Er fokus derimod på det enkelte individ, præges metoderne af *empowerment*. Målet er, at den unge erkender sin situation, får hjælp til at afdække egne behov og ressourcer, og modsætte sig undertrykkelse – også hvis dette betyder brud med familien. Rapporten kan ikke konkludere, hvilken af metoderne, som giver bedst resultat – begge synes at fungere. Men det er interessant, at repræsentanter for den ene type tiltag i stærke vendinger kan afvise brug af den anden. Dette gælder fx brugen af mægling, hvor den unge konfronteres med sin familie. I nogle lande anses denne tilgang for direkte farlig for den unge.

Den gennemgående mangel på dokumentation gør, som nævnt, at vi ikke med sikkerhed kan sige, hvilke indsatser som virker, og hvilke som ikke gør. Dog er det tankevækkende, at de nuværende metoder primært fokuserer på den umiddelbare og akutte hjælpeindsats og i mindre grad på lange *behandlingsforløb og efterværn*. Dette er særligt tankevækkende, når evalueringerne viser, at nogle unge står uden netværk efter deres brud med familien, og at nogle har svært ved at håndtere et stort niveau af personlig frihed.

Behov for en praktisk anvendelig og nuanceret definition

I alle seks lande hviler indsatserne mod æresrelateret vold på en forståelse af, at der er tale om en etnisk minoritetsrelateret problematik. Det rejser flere spørgsmål i forhold til *kultur og inklusion*: Hvilken rolle spiller kultur i udøvelsen af vold inden for nære relationer? Hvilken rolle spiller kultur for voldsudøvelsen, når man ser på andre dele af udøver og offers liv – hvilken rolle spiller fx social arv, marginalisering i forhold til det omgivne samfund m.m.? Er begrebet æresrelateret vold med til at fremhæve etniske minoriteter som anderledes, på en måde, som er u hensigtsmæssig i et socialt *inklusionsperspektiv*? Vores undersøgelse viser, at ressourcepersoner på tværs af lande ønsker bedre muligheder for *kompetenceudvikling* og klare *retningslinier* inden for feltet. Helt basalt savner de en praktisk anvendelig definition af, hvad æresrelateret vold er. Hertil kommer behovet for en bedre forståelse af, hvilke indsatser og metoder, som virker i forhold til de primært unge, som udsættes for æresrelateret vold eller er i risiko herfor. Et behov, som understreger nødvendigheden af evaluering af allerede eksisterende initiativer og en målrettet formidling heraf.

Download rapporten: [Indsatser mod æresrelateret vold i pdf.](#)

2. Uddrag af socialministerens svar på spørgsmål nr. S 312:

.....Justitsministeriet har indhentet oplysninger fra Rigspolitiet, som den 30. juni 2006 udsendte en rundskrivelse til samtlige politikredse med retningslinier for den politimæssige håndtering af æresdrab og andre strafbare forhold, der har forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber. Der er på den baggrund iværksat en landsdækkende indsamling, behandling og analyse, af politimæssige oplysninger om mulige strafbare forhold, der har forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber, og politikredsene er blevet pålagt at indberette oplysninger til Rigspolitiet.

Der er siden udgangen af juni 2006 sket indberetning af ca. 100 mulige strafbare forhold i forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber. Rigspolitiet er ikke i den forbindelse blevet bekendt med oplysninger om, at der i Danmark har været tilfælde af selvmord blandt etniske minoriteter, der reelt dækker over æresrelaterede forbrydelser.

Rigspolitiet vil som opfølgning på rundskrivelsen tage initiativ til, at der inden udgangen af året udarbejdes en strategi for politiets indsats over for æresrelaterede forbrydelser. Formålet er at fastlægge en overordnet ramme for den samlede politimæssige håndtering af denne kriminalitetsform såvel lokalt i politikredsene som centralt i Rigspolitiet.

I den forbindelse vil Rigspolitiet udsende en vejledning til politikredsene om politiets behandling af æresrelaterede forbrydelser.

Vejledningen, som bl.a. vil være baseret på udenlandske erfaringer, vil indeholde en række anbefalinger med henblik på at sikre, at selvmord, der kan have forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber, efterforskes som egentlig drabssager.

Som det fremgår, foreligger der ikke sikre oplysninger om omfanget af selvmordshyppigheden blandt etniske minoriteter og den eventuelle sammenhæng til æresrelaterede forbrydelser.

Etablering af pålidelige data, der kan belyse om der i Danmark er en forhøjet selvmordsrisiko blandt kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, vil kræve etablering af et register med oplysninger om statsborgerskab og fødeland og forældres statsborgerskab og fødeland, som kan sammenholdes med befolkningsstatistikken. For at få en belysning af om selvmord blandt personer med anden baggrund end dansk eventuelt skulle have tilknytning til æresrelaterede forbrydelser, ville disse oplysninger skulle kobles sammen med eventuelt materiale fra Rigspolitiet.

Efter min opfattelse er der ikke på det foreliggende grundlag for at gå ind i en nærmere registrering af selvmord med udgangspunkt i etnicitet.

Jeg finder derimod, at erfaringerne fra den rådgivningsindsats, Integrationsministeriet har redegjort for, og den registrering, der nu foretages af Rigspolitiet, løbende vil kunne anvendes til at vurdere om, der på sigt vil være behov for at iværksætte yderligere initiativer på dette område.

Eva Kjer Hansen

Læs hele svaret på [Spørgsmål S312](#)